

TAJEMSTVÍ VOJENSKÉHO KUFŘÍKU

Představte si, že si takhle kráčíte po svobodné Československé republice. Jen se tak procházíte. Je rok 1933, jste na příjemné procházce, dýcháte teplý letní vzduch, kocháte se přírodou, všude vládne mír a pokoj. Jste svobodným občanem své milované republiky. Svou svobodu berete jako samozřejmost, ale bylo tomu vždy tak? Za chvíli se začne stmívat, a vy se již chcete vrátit do svého domova, do teplého a láskyplného prostoru, který obýváte se svými nejbližšími. Už, už otáčíte svůj krok, když v tom vás něčím zaujme malá chaloupka na kraji vesničky. Něco vás k ní táhne. Pak si všimnete, že z otevřeného okna na vás kouká jakýsi pán. Mohlo by mu být tak kolem 40 let. Má na hlavě legionářskou čepici a na sobě vojenskou uniformu. Pokouší vás zvědavost. Kdo to jen může být? A proč má na sobě uniformu? Muž vám hlavou pokyne na pozdrav. Také pozdravíte a nejspíše jej oslovíte. Pán se zdá být velice milý a hned vás zve na čaj. „Jen pojď dál.“ Tak tedy jdete k němu, do jeho chaloupky. Vstoupíte do osvětlené světničky, kde je stůl se šálky a okolo židle. Na stole si všimáte jednoho papíru. Je to potvrzení ministerstva národní obrany z listopadu 1921, ve kterém se potvrzuje vstup do čsl. legie. Sedáte si a dáváte se s ním do řeči. Je tak milý a tak příjemně se poslouchá. Také vypadá, že je moc rád, že si s vámi může povídat. A hned je vám čas strávený na tomto místě příjemnější. Pán vám zalévá čaj a přitom vám vysvětluje, že má na sobě uniformu, protože před 19-ti lety se v tento den stala jedna strašlivá věc. Dáváte si věci dohromady a už víte, že se jedná o světovou válku a ihned ho žádáte, ať vám řekne více. Tak se vás ptá, zda chcete slyšet jeho příběh. Bez rozmýšlení souhlasíte. Nedočkavost je vám vidět na očích, napjatě čekáte, co se bude dít. Pán pomalu usedá do houpacího křesla a začíná vyprávět. Vy doslova hltáte každé jeho slovo a dozvídáte se celičký příběh.

Ach, drahý příteli, jsem moc rád, že se s tebou mohu podělit o příběh z časů minulých, z časů zlých, kdy se muž stavěl proti muži, kdy se kráčelo po polích skrz nasaklé promáčené krví našich nepřátel, ale i našich bratrů, z časů, kdy jsme chtěli nechtěli museli narukovat a opustit své rodiny v doufání, že se opět brzy shledáme, z časů, kdy jsme si až příliš často pokládali otázku života a smrti. Ber na vědomí, že informace, které ti povím, jsou čistá pravda, tak to opravdu bylo, tak se to stalo. Na vlastní oči jsem to vše viděl. Já, Antonín Dimitrij Martinec, narozený 24. 11. 1894 v Račicích, v okresu Roudnice nad Labem. Coby mladý svobodný mládenec jsem byl zaměstnán jako hospodářský úředník. To bylo poté, co jsem vystudoval střední hospodářskou školu. Žil jsem spořádaný život. Bydlil jsem u rodičů, v domě, který se nachází jen kousíček odsud. Celý můj život se však jednoho osudného červnového dne dočista změnil.

„Atentát na následníka rakousko-uherského trůnu!“ Noviny, které měly na přední stránce tento titulek, pleskly o zem. Když jsem si uvědomil, co pro nás, podrobený národ Čechů, může znamenat smrt Františka Ferdinanda d'Este, projela mnou vlna zvláštních pocitů. Nejsilnější z celé směsi oněch pocitů byl ten, který ve mně budil obavu, co se teď bude dít. Jak se asi zachová císař František Josef I.? Chvilí jsem nad tím přemýšlel, ale nakonec jsem stejně dospěl k závěru, že s tím nic nezmohu. Šel jsem tedy na zahrádku, sedl si ke své matičce na lavičku pod třešní a povídali jsme si jako každé jiné ráno. Ovšem daleko větší rána přišla zhruba o měsíc později. Když jsem se vrátil z práce, maminka s tatínkem nehybně seděli ve světnici. Optal jsem se, co se stalo. Beze slova mi podali stránku z novin. To, co jsem si přečetl, mi vyrazilo dech. „Rakousko-Uhersko vyhlásilo válku Srbsku!“ Měl jsem z toho husí kůže. Podíval jsem se na oba rodiče, pak jsem sjel zrakem opět na ta tištěná slova. Teď mě do očí uhodil nápis: Císař vyhlásuje okamžitou mobilizaci! S tou největší obavou, jakou jsem kdy v životě zažil, jsem přelétl ročníky, kterých se to týkalo. „1894!“ Sevřelo se mi hrdlo. Představa, že mě postaví do řady se zbraní v ruce byla... Nelze to ani popsat. Bylo mi pouhých 19 let. V listopadu toho roku jsem měl oslavit své 20 narozeniny. Od tohoto okamžiku jsem všude chodil s nejistotou. Kdy si pro mě přijdou? Ještě ten večer jsem šel za svým nejlepším přítelem

Stanislavem Medunou. On byl pro mě jako můj vlastní bratr. Narodili jsme se ve stejný rok, tedy i on se brzy bude muset odloučit od rodiny a navíc ještě od své přítelkyně Marušky. Společně jsme doufali, že nás dají do stejného pluku. Alespoň jedno malé štěstíčko v tomto neštěstí.

Uplynulo několik dní, během nichž se stalo tolik věcí. Už jsem nebyl ten Tonda z Račic, hospodářský úředník. Nyní jsem byl desátník Antonín Martinec u 28. pěšího pluku. Byl jsem právoplatným členem rakousko-uherské armády. Moc mě to netěšilo, ale co se dalo dělat. Mobilizace byla vyhlášena 31. 7. 1914, a já hned 1. 8. 1914 opustil svůj domov. I přes to všechno jsem děkoval Bohu za jednu věc. Za to, že Standa byl přiřazen ke stejnému pluku jako já. S plukem jsme se pohybovali hlavně po Polsku. Ještě tentýž měsíc jsme se málem nachomýtlí k útoku na Komarow. Byli tu ruští vojáci. Ale naštěstí se naše účast v tomto útoku narychlo odvolala. Oddechli jsme si. Nenašel by se den, kdy bych nevzpomínal na mé rodiče. Jak se mají? Jak se jim daří? Co právě dělají? Oporou mi byl hlavně Standa. A já byl zas oporou jemu. Drželi jsme při sobě za všech situací. Byli jsme nesmírně rádi, že nás oba dali k pěšákům. Všichni kluci z 28. pěšího pluku jsme spali v jedné budově na trojpalandách. Já lehával úplně nahoře, Stáňa uprostřed a dole spával Lojza. Skutečně šikovný chlapík z Krabčic. Mně se každou noc před spaním zjevovala jedna chvíle. Ta otřesná chvíle opuštění toho nejbližšího. To, jak mi rodiče se slzami v očích mávají na roudnickém nádraží, když jsem odjížděl společně s dalšími vlakem do neznámého prostředí, daleko od rodiny. Tenkrát byla ve vzduchu podivná atmosféra. Nikdo z těch, co v tom vlaku seděli se mnou, nevěděl, kdy nebo zda se vůbec vrátí domů. Skoro celou cestu jsme mlčeli, v ruce jen skromné zavazadlo s těmi nejdůležitějšími věcmi. Přesně to se mi míhalo hlavou noc co noc. Pro útěchu jsem se vždy podíval na černobílou fotografii mé rodiny a na pohlednici Roudnice. Standa se také každý večer díval na fotografie Marušky a svých rodičů. Bylo to pro nás všechny velice těžké.

Ještě neuběhl ani rok a už jsme zažili jeden veliký přesun. V dubnu 1915 jsme dostali příkaz si vše sbalit a byli jsme kamsi převezeni. Ani nevím, kde přesně jsme se potom nacházeli. Jediné, co vím, je, že všude kolem se tyčily Karpaty. 3. 4. 1915 jsme zažili skutečnou bitvu. Tady to bylo poprvé, kdy jsem doopravdy zabil člověka. Bylo to úplně jiné, než jsem si představoval. Když se to stalo, strnul jsem, padl na kolena, vše viděl rozmazaně, nic jsem neslyšel. Jako by má duše na chvíli opustila tělo. Pak jsem ale hned procitl. Vedle mě padl zastřelený muž. Koukl jsem na něj. Byl to člen našeho pluku. Jménem jsem ho sice neznal, avšak vzbudilo se ve mně cosi, co způsobilo, že jsem rychle vstal a začal střílet po nepřítelích. Celý jsem se chvěl, ale jinak to nešlo. Když mi došel zásobník, chtěl jsem jej vyměnit, ale ruka se mi tak trásla. Snad zimou, snad při pomýšlení na to peklo, které se odehrávalo kolem mě. Všude. Zahlédl jsem strom. Popoběhl jsem k němu, přeskakuje mrtvá těla, která bezvládně ležela všude kolem. Opřel jsem se zády o kůru a vyměnil zásobník. Po uložení toho starého jsem se rozhlédl. To, co jsem zahlédl, nepřejí nikdy nikomu vidět. Jeden muž střílel bezmyšlenkovitě na všechny strany, druhý se plazil po zemi, zatímco mu z břicha vystříkovala krev ze střelné rány, další spolu zápasili v přímém boji. Bodali do sebe, křičeli. Najednou jsem zahlédl Stanislava. Zasekla se mu zbraň. Byl poměrně daleko, ale i na takovou vzdálenost bylo vidět, že se celý třese. Vyděšeně se díval kamsi a snažil se zprovoznit svoji pušku. Zezadu na něj mířil jeden voják a zepředu na něj běžel druhý s nožem. Vykřikl jsem, jak nejhlasitěji to šlo, a zamířil na toho s puškou. Standa se na mě zoufale podíval, v jeho očích jsem si všiml záblesku naděje. Zasáhl jsem a hned jsem otáčel hlaveň na toho s nožem. V tom mnou projela ukrutná bolest. Byl jsem střelen do pravého stehna. Šedé kalhoty se začaly nasakovat červenou barvou. Za běhu se mi podlomily nohy. Upadl jsem a má nabitá zbraň mi vyletěla z ruky. Ještě jsem ale stihl zmáčknout spoušť. Ovšem neměl jsem zamířeno. Dopadl jsem k zemi a zavřel jsem oči. Křečovitě jsem tlačil víčka k sobě a modlil jsem se. Hlavně, ať Stáňa přežije. Hlavně, ať žije. Mou bolest jsem si až tolik neuvědomoval, jen ať ho neztratím. Pomalu jsem se odvažil otevřít oči. Můj pohled spočinul na místě, kde ještě před chvílí byl můj nejlepší přítel. Jak se mi ulevilo, když jsem viděl, že ke mně Standa běží. Živý. Chytl jsem se za nohu. To je bolest. Poté jsem

zřejmě omdlel. Poslední, co si vybavuji je, že mi Standa podepřel hlavu, něco mi pošeptal a pak zvedl obě ruce nad hlavu. Pak už jen tma.

Otevřel jsem jedno oko. Světlo. Já žiju. Co se stalo? Co má noha? Kde je Staník? Podepřel jsem se o lokty a zvedl se. Byl jsem v jakési místnosti. Za okny sníl. Pak se otevřely dveře. Byl to Standa. Přiběhl ke mně a vysvětlil mi situaci. Prý jsme se vzdali ruským vojákům a nyní jsme jejich zajatci v zajateckém táboře Simbirsk. Těžko říci, co tady s námi bude dál. Náš osud je v našich rukách. Ještě mi poděkoval za záchranu a já jemu též. Poté jsme si jen tak povídali a pak nastal čas na večeři. Stáňa skočil pro jídlo a donesl nám ho na pokoj. Avšak nevrátil se jen s dvěma talíři, ale přivedl k nám ještě nějakého Rusa. Prý je to hlídač, nováček. Byl menší postavy a jmenoval se Grigorij. Vzájemně jsme se představili a začali jsme s ním komunikovat. Docela jsme si i rozuměli. Občas jsme museli použít ruce a nohy, v mém případě ruce a nohu, ale šlo to. Grigorij se zdál býti vskutku dobrým člověkem, nechoval se jako typický hlídač v zajateckém táboře. Číšel z něj optimismus a měl v zásobě nespočet vtípků. A hlavně měl přehled o okolním dění. Hodně nám pomáhal. Dodnes nevím, proč to dělal. Avšak zato vím, že díky němu jsem se velmi rychle uzdravil, že jsme byli, jak se říká, v obraze, a že díky němu se náš život ubíral tím směrem, kterým se ubíral. Doba mého uzdravování nebyla krátká. Chtěl jsem se nějak zabavit, tak jsem vyřezával dřevěné nádobí. Vyrobil jsem je nejen pro sebe, ale i pro Staníka a Grigorije. Jednou se nám během rozhovoru zmínil, že je možnost narukovat do cizineckých legií. My ani nezaváhali a poprosili jsme ho, ať nějak zařídí naše propuštění, že chceme být legionáři. Už jsem se zotavil a mohl jsem chodit. Malý Grigorij nám slíbil, že se o to pokusí. A hned druhý den nás propustili. Sice jsme se pak s Grigorijem už nevidali, ale často jsme na něj vzpomínali. Neotáleli jsme a už jsme se chtěli zapsat coby ruští legionáři do československých legií. Nejdříve jsme se ale ještě nechali znovu pokřtít. Mé pravoslavné jméno bylo Dimitrij a ze Standy Meduny byl Stanislav Vasil Meduna. Naše pravoslavná jména nás více začlenila do tamějšího obyvatelstva. Den před přihlášením do legií jsme si se Stáňou všimli mobilizační vyhlášky, která přikazovala, že Češi a Slováci na ruském území se mají hlásit do zahraničních vojsk. Grigorij nám vše řekl právě včas. Druhý den jsme zašli na nádraží a hlásili jsme se u velitelů. 7. 4. 1916 jsme byli přihlášení do československých legií. A upřímně řečeno dobrovolně bojovat proti rakousko-uherské monarchii, tedy za stranu Dohody, nám bylo příjemnější, než když jsme byli nedobrovolnou součástí Centrálních mocností. Vždyť pokud bude Rakousko-Uhersko poraženo, Češi by mohli být svobodní. Teď jsme měli pár dní volno a 3. srpna nás zařadili. Od tohoto dne jsme se mohli hrdě hlásit k 1. československému střeleckému pluku Mistra Jana Husi. Chytili jsme druhý dech. Do výstroje nám dali ruskou legionářskou čepici, ochrannou masku a vojenskou příručku, jak zacházet s kulometem. To jsme se naučili velmi rychle.

Do roku 1917 jsme působili u tohoto pluku. Pak se ale stalo, že z jedné části pluku Mistra Jana Husi se vytvořil úplně jiný nový pluk. A to 3. československý střelecký pluk Jana Žižky z Trocnova. A já i Staník jsme od té doby patřili zase k jinému útvaru. Přibýly nám dva důležité písemné dokumenty. Úřední záznam o legionáři a osobní výkaz legionáře. Pro mě to bylo vskutku výhodné přestoupení, neboť mě rovnou i povýšili. Nyní jsem se mohl pyšnit hodností poručík. A o pár týdnů později už ze mě byl nadporučík. Nadporučík Antonín Dimitrij Martinec. S kulometem mi to jde zřejmě dobře. Musím se svěřit, že v Rusku jsem si užil nejvíce legrace během celé války. Se Standou jsem toho zažil tolik, že už si všechno ani nepamatuji. V legiích bylo také plno okamžiků, které by stály za zmínění. A o Rusech ani nemluvím. Jak my jsme se nasmáli, když jsme poslouchali historky a vtípky opilých ruských malčků. O legraci tady tedy nebylo nouze. Jediné, co mi tak nejvíce vadilo, bylo asi to počasí. Skoro pořád byla zima. Brr. Největší mrazy jsme překonávali pomocí alkoholu a také cigaret. Pouzdro na tabák i pouzdro na cigarety jsem dostal od jednoho Rusa. Vladimír se jmenoval. Ovšem tabák a cigarety jsem si již musel dokupovat sám. Nejsem hrdý na to, že jsem tu začal kouřit, ale ta zima byla vážně moc krutá.

Všeobecně známé rčení, že nic netrvá věčně, se i tenkrát potvrdilo. Z veselých Rusů se postupně začali stávat Rusové našťvaní a rozzlobení na monarchii. Jejich projevy nespokojenosti narůstaly na síle a v březnu 1917 to vyústilo v revoluci. Po Rusku putoval neklid. Na mnoha místech propukaly demonstrace a stávky. Výsledkem bylo odstoupení cara Mikuláše II. z trůnu a následné vytvoření republiky. Někteří Rusové si začali hrdě říkat sověti.

Po této události se mnohé změnilo. Jen to počásí ne. A také se nezměnilo to, že jsme pořád byli českoslovenští střelci. Stále jsme cvičili v okolí Treskyně. Až do konce června roku 1917. To jsme změnili polohu a namísto cvičení tu byla akce. Celý pluk Jana Žižky z Trocnova se přesunul k městu Zborovu. Pak postoupil kus na jih. Tam se spojil ještě s dalšími československými legiemi a hned 1. července 1917 byla zahájena bitva. Naším nepřítelem byly jednotky rakousko-uherské armády a německého císařství. I když se bojovalo jen dva dny, zas tak hladká akce to nebyla. Ano, zvítězili jsme, ale za jakou cenu? Byla to bitva zákopová a byla to bitva pro mě ze všech nejhorší. Ty dva dny mi ke konci připadaly jako věčnost. Hned ten první den v zákopu jsem na sobě pocítil strašnou únavu. Ani jsem se neúčastnil útoků na nepřátele, kterých bylo během toho jednoho dne po celé délce zákopů vážně mnoho. Byl jsem tak vyčerpán, že mě na noc poslali do města, abych do dalšího dne nabral trochu více sil. Když jsem druhý den ráno ještě s dalšími vojáky přicházel k zákopům, nevěřili jsme vlastním očím. Naše zákopy byly poničené a z nepřátelských zákopů vylézali vojáci a běželi na nás. Nezastavitelně se na nás řítila vlna útoku. Dívali jsme se na to s otevřenou pusou, srdce nám bušila jako o závod. Co teď? Co dělat? Naši kluci, co stáli u kulometů, na nás volali, ať jdeme k nim. Zhlédl jsem Standu. Vzpamatovali jsme se. Skočili jsme dolů a hned zaujali své pozice. Slyšeli jsme jen střelbu, křik a sílící přibližující se kroky nepřátel. A přece to nebylo všechno. Do toho všeho jsme uslyšeli něco ještě hlasitějšího, něco děsivějšího. Vykoukl jsem a spatřil, jak nad běžícími vojáky letí jedno letadlo. Letělo docela nízko a pod křídly mělo připevněné něco, co vypadalo jako granáty. To je konec. Otočil jsem se ke svým kamarádům a křikl jsem na ně. Letadlo, letí sem letadlo. A ať míří na trup. Mrkli jsme na sebe a všichni vypálili na to monstrum. Stále se přibližovalo. Proč nepadá? Už bylo téměř nad námi. Při představě, že na nás spadne granát nebo něco podobného, se ve mně všechno otočilo. Modlil jsem se. Střílel jsem a modlil jsem se. Letadlo už bylo nad námi. Slyšel jsem jej přímo nade mnou. Přikrčil jsem se a chytl jsem se za náprsní kapsu, ve které byla fotografie maminky s tatínkem a má milovaná pohlednice. Hlavou mi probleskl obraz rodného domečku s rodiči. Po chvíli jsem si uvědomil, že stále slyším střelbu, křik a ten děsivý dusot. Ovšem už ne rachotivý zvuk motoru. Zvedl jsem hlavu a otočil se zpět, za nás. Tam ležely hořící trosky. Letadlo bylo sestřeleno, vykřikl jsem z plných plic a otočil jsem se ke svým spolubojovníkům. Bože, jaké bylo mé zděšení, když jsem viděl Standu, jak leží na zemi, jak mu z hrdla vystřikují proudy krve, jak ke mně vztahuje ruku. Klekl jsem. Nemohl jsem ze sebe vydat slova. To ne. Bože, jen to ne. Chytl jsem ho za ruku. Zvedl se ke mně a chtěl mi něco říct. Podepřel jsem mu hlavu a přiklonil se k němu. V tu chvíli naposledy vydechl. Ne. Nevěřil jsem tomu. Ne! Opatrně jsem položil jeho hlavu na zem. Z očí mi vytryskly slzy. V té chvíli jsem nebyl ničeho schopen. V mysli se mi míhaly všechny ty klukovské chvíle, které jsem se Standou zažil. Jeho oči na mne stále hleděly. Chytl jsem ho za ramena a pokusil jsem se ho vzkřísit. No tak. Přes slzy jsem nic neviděl. Nic jsem neslyšel. Jen jsem tam seděl. Seděl a nevěděl, co dál. Ptal jsem se Boha proč. Proč zrovna on, proč ne já. Zamáchl jsem mu víčka. Okolí jsem nevnímal. To, že jsem byl uprostřed válečné vřavy, mi bylo jedno. Sjel jsem pohledem na jeho ruce. Tu jednu měl v pěst. Držel v ní fotografie. Fotografii rodičů a fotografii Marušky. Vzchopil jsem se. Musel jsem se odtamtud dostat živý. Už kvůli Stáňovi. Když jsem stále ještě jako bez ducha vstal a rozhlédl se kolem, viděl jsem jen jásající tváře Čechů a Slováků. Nikde žádný voják z rakousko-uherské jednotky, nikde žádný Němec. Chvilku trvalo, než mi to došlo. My zvítězili. Útok byl úspěšně odražen. A co víc? Nejen, že jsme odrazili tento útok, my přímo hned ukončili bitvu. Když se poslední přeživší muži z nepřátelské strany už otáčeli a už se chystali utéci, mnoho Čechů a Slováků vyskákalo ze zákopů a běželi

k nepřátelskému území. Rakousko-uherská a německá obrana byly proraženy a my si tak došli pro definitivní vítězný konec bitvy u Zborova. Skutečně bylo, proč jásat. Také jsem se chtěl veselit, ale nešlo to.

Už bylo pozdní odpoledne a já se stále nemohl zbavit myšlenky na Staníka. Rozhodl jsem se jej pohřbít. Nechtěl jsem, aby byl součástí hromadného hrobu pro padlé Čechy a Slováky v bitvě u Zborova. Proto jsem vzal lopatu a vykopal jsem jámu jen pro jedno tělo. Pro tělo Stanislava Meduny. Poté jsem jej pohřbil a do nebe jsem za něj poslal modlitbu. Nechť je mu nebe věčné.

Nějaký ten čas jsem ještě pobyl na území Ukrajinské lidové republiky a pak jsem se opět vrátil do Ruska. Psal se začátek roku 1918. Byl jsem vyčerpaný. Při životě mě držela myšlenka na mé rodné Račice, na mé milované rodiče a na rodinu Medunových a Marušku. Už se chci vrátit domů. Kéž už by se přestalo válčit. V březnu nás překvapila jedna zpráva. A to zpráva o mírovém jednání v Brest-Litevsku. Rusko ve světové válce končí. Někteří českoslovenští legionáři chtěli bojovat dál, ale já mezi ně rozhodně nepatřil. Už jsem nechtěl prolévat krev, byl jsem na to příliš slabý. Už jsem chtěl domů. A po této události se to zdálo i možné.

V květnu se na čeljabinském nádraží konal sjezd zástupců československého vojska. Mluvil se zde o cestě na východ, do přístavu Vladivostok. Odtud jsme se měli dle plánu přemístit do západní Evropy. Stály tu vlaky připravené pro střelecké pluky a pak tu byl ještě jeden vlak. Jel poměrně rychle a byl plný maďarských a německých zajatců. Najednou z okénka vyletěl kus železa a zranil jednoho našeho legionáře. Mí bratři vlak zastavili a viníka zabili. Ale to zřejmě neměli dělat. Jakýsi Rus se zajatce zastal a to vyvolalo přestřelku. Touto událostí začal otevřený boj mezi bolševiky a československými legionáři.

Incident na čeljabinském nádraží jsem naštěstí přežil. Ale tímto boje mezi námi a bolševiky neskončili. Když jsme se doslechli o rozkazu odzbrojení a zabití každého československého vojáka, o zabránění nám v tom jít na východ, do Vladivostoku, řekli jsme si, že se nedáme. Musíme se bolševikům ubránit. Sověti se chystali ovládnout Transsibiřskou magistrálu. Po té jsme se měli dostat do vladivostockého přístavu a dále do západní Evropy. Někteří tu chtěli bojovat na západní frontě. Já doufal, že bych se už mohl dostat domů. Ať už z jakýchkoliv důvodů, všichni jsme si rychle řekli: Nenecháme je ovládnout tuto železnici. Naše jednotky se roztáhly po celé její délce. Já byl v Čeljabinské skupině. Postupovali jsme napříč nehostinnou Sibiří, byly tu hrozné mrazy a stále jsme odráželi útoky bolševické Rudé armády. Díky Bohu, že jsme byli poněkud úspěšní. Každé vítězství nám dodalo trochu sil. A nejen sil, po každém vítězství jsme získali i vojenskou kořist. A tak mi přibyla perkusní pistole. Tu jsem si přivezl domů. Říká se jí pepřenka. Putování po Transsibiřské magistrále na východ bylo velmi komplikované. Často jsme se nacházeli úplně mimo civilizaci. Sem tam se nám v cestě objevila nějaká ta vesnička, ale moc jich nebylo. V takovýchto vesničkách jsme vždy jako první hledali stánek s novinami. Vytáhli jsme své kožené peněženky s ruskými bankovkami a koupili si tiskoviny. Co je nového? Mile nás překvapilo, že tady, na Sibiři, se prodával časopis přímo pro nás, pro československé legionáře. Jmenoval se Československý zpravodaj. Nikdy nezapomenu na ten listopadový den roku 1918, kdy jsem si v tomto časopise přečetl, že je definitivní konec světové války. Na tváři se mi po dlouhé době opět objevil úsměv. Ach, jak veliký mi spadl kámen ze srdce. Konec prolévání krve. A co hlavně, jistojistý návrat domů. Do Vladivostoku nám chyběl ještě pořádný kus cesty, ale po přečtení takové zprávy se nám putovalo lépe, naše tempo byl živější a energičtější. Už se psal rok 1919 a my pořád ještě putovali chladnými dny a ještě chladnějšími nocemi. V červnu toho roku, kdy už jsme byli téměř v přístavu, jsem si koupil opět další číslo Československého zpravodaje. Dočetl jsem se zde o Pařížské mírové konferenci. Srdce mi zaplesalo, jak nejradostněji mohlo nad informací, že Češi a Slováci mají svůj vlastní stát. Republiku. Dodalo mi to tolik energie. Co nevidět jsme již dorazili do Vladivostoku. Ale pak se ještě čekalo na transportní loď, takže já ještě nějaký ten měsíc žil v tomto přístavním městě na Dálném východě.

Musel jsem si počkat až na květen dalšího roku než jsem se nalodil. Ale jak se mi ulevilo, když jsem konečně nastoupil na tu obrovskou transportní loď. Jmenovala se Ixion. Od chvíle, co jsem nastoupil na palubu, jsem se nemohl dočkat okamžiku, kdy po tak dlouhé době obejmou svou matičku a svého tatíčka. Loď odrazila od břehu a vyrazili jsme. Jak dlouhá to byla cesta. Trvala snad celou věčnost. Po celou dobu jsem byl myšlenkami doma, v Račicích. Přemýšlel jsem nad budoucností. Nad minulostí. Jeli jsme na východ přes Tichý oceán a skoro kolem celé zeměkoule. Po zakotvení u břehů Severní Ameriky nás čekalo překročení celého kontinentu. Zní to jako veliké dobrodružství, ale popravdě řečeno, si to moc nevybavuji. Památkou mi zůstaly jen zapalovače a uvítací leták z města Winnipeg. Po překonání této obrovské pevniny jsme ještě lodí museli zdolat Atlantský oceán. Každou minutu na palubě jsem cítil, že jsem blíž a blíže domovu. Už jsem se nemohl dočkat. V kajutě se mnou bydlil jakýsi Šimon Maleček. Spřátelili jsme se a často jsme si povídali. Cesta nám hned ubíhala rychleji. Těsně před tím, než jsme v červenci zakotvili u břehů Evropy, jsem se se Šimonem loučil. Na památku mi dal dřevěný penál se svými iniciálami. Bylo to od něj moc hezké. Já mu zas věnoval jeden z těch zapalovačů, které jsem si koupil, když jsme projížděli Amerikou. Vylodili jsme se v Německu, v přístavu Cuxhafen. Teď už chyběl jen kousíček od domova. V Německu jsem si však musel chvíli odpočinout. A také vlaky, které mě měly dopravit domů, byly tak přeplněné, že jsem se rozhodl nějaký ten čas počkat. Po pár týdnech jsem vyrazil. Vyrazil jsem překonat těch posledních pár kilometrů. Když jsem vystoupil z vlaku, který mě přivezl přímo až do Roudnice, nešel jsem hned domů. Nejprve jsem si sedl na lavičku u nádraží. Bylo 14. srpna 1920. Měl jsem za sebou 25 let mého života. Slunce ještě teple hrálo, ale již se blížil podzim. Takto jsem tam chvíli seděl. Seděl a přemítal. Poté jsem vstal a vyrazil směrem na Račice. Jak radostný to byl okamžik, když jsem rozrazil vrátka a vstoupil na naši zahrádku. Maminka zrovna vařila v kuchyni, tatínek pracoval na zahradě. Jakmile uslyšeli, že je někdo u vrátek, všeho nechali a běželi se podívat. Sotva jsem odhodil svůj skromný balíček věcí, už jsem byl v tom nejdelším rodičovském objetí plném lásky. Maminka plakala. Slzy radosti a štěstí, že se navrátil milovaný syn, padaly na zem. Společně s tatínkem mě tlačili k sobě. Bylo to to nejdelší objetí v celém mém životě. Od té chvíle jsem si cenil každíčkou vteřinu, co jsme strávili spolu. Po takto srdečném přivítání jsem ještě došel za Medunovými a také za Maruškou. Vyřídil jsem jim tu otrěsnou zprávu. Den co den jsem je pak chodil navštěvovat a pomáhal jim. Postupem času se tato rána pomalu hojila, avšak nikdy se nezahojí úplně. Nastala další etapa mého života. Díky Bohu to byla etapa plná rodinného štěstí, lásky a radosti. Byl to život v míru v nově vzniklé Československé republice. Nikdy nelze říci, co bude následovat, a proto jsem se naučil žít přítomností.

Tak to by byl můj příběh. Jak jsem již zmiňoval na začátku, celé se to doopravdy stalo. Všechny ty hrůzy mám ještě teď před očima. Nikdy, nikdy bych to nechtěl zažít znova. Avšak podle zpráv z Německa začínám mít obavy, že se to válečné šílenství opět blíží. A proto vás, vás všechny prosím, pokuste se to zastavit. Pokuste se zabránit další válce.

Plni dojmů se s bývalým ruským legionářem Antonínem „Dimitrijem“ Martincem loučíte a vracíte se domů. Stále vám v hlavě zní jeho poslední slova. Bohužel, i přes jeho varování, šest let nato vypukla mnohem, mnohem horší světová válka. Dnes známá jako 2. světová válka.

Co nám tedy z toho všeho plyne? Že nestačí jen si připomínat takovéto osudy, naslouchat jim a snažit se o jejich porozumění, ale důležitější je být připraveni. Nestačí jen mluvit o krutostech válek, je nutné něco dělat. A v krajních případech i jít svou svobodu a svou vlast bránit se zbraní v ruce, za cenu lidských životů. Tak jak to dělali legionáři.

Magdaléna Tomečková, 16 let
gymnázium Jana Palacha Mělník